

Nr 33.

Av herr **Enhörning**, om bevarande under de militära myndigheternas dispositionsrätt av de indragna truppförbandens etablissemment m. m.

På grund av den enligt 1925 års härordningsbeslut verkställda indragningen av truppförband bliva flertalet av de för dessa förband avsedda etablissemmenten icke längre behöfliga för arméns förläggning i fred eller för dess fredsövningar. Enligt Kungl. Maj: ts proposition nr 50/1925 och årets statsverksproposition har man dock räknat med att de övertaliga etablissemmenten tillsvidare i viss utsträckning skola användas för förvaring av materiel och underhållas av medel under fjärde huvudtiteln. Under övergångstiden beräknas underhållet av de nedlagda etablissemmenten, tillsyn av byggnader och materiel samt vård av materielen till sammanlagt 120,000 kronor årligen, därav för byggnadernas underhåll 70,000 kronor. Av det förhållandet, att de särskilda kommitterade, vilka erhållit i uppdrag att avgiva förslag till de övertaliga etablissemmentens användning, i de fall, där förslag avgivits, förordat desamma användning såsom sjukhus, sinnessjukanstalter o. s. v., liksom därav att enligt årets statsverksproposition förslag äro att vänta rörande överflyttande redan den 1 juli 1928 av vissa kaserneetablissemment till byggnadsstyrelsens resp. medicinalstyrelsens förvaltning, synes emellertid fullt tydligt framgå avsikten att framdeles beröva de militära myndigheterna dispositionsrätten såväl i fred som i krig över berörda etablissemment. En sådan åtgärd synes mig högeligen betänklig.

Även om dessa etablissemment med tillhörande områden i regel icke under fredstid äro behöfliga för förläggning eller fredsövningar, följer därav ingalunda, att de äro helt obehöfliga för armén. Chefen för generalstaben yttrar i detta avseende i sitt den 14 februari 1925 avgivna och i proposition nr 50/1925 införda utlåtande följande: »Under ett krig av mera allvarlig karaktär blir det med sannolikhet nödvändigt att taga hela den värnpliktiga styrkan i anspråk och organisera densamma. Efter ett genomförande av den föreslagna härorganisationen kommer det att för detta ändamål erfordras ett synnerligen omfattande organisations- och utbildningsarbete. Det gäller sålunda att utbilda icke endast ett antal ännu icke inskrivna eller ännu icke utbildade årsklasser — under världskriget utbildades sålunda i allmänhet 6—7 årsklasser — utan även ersättningsreserven, vilken enligt förslaget motsvarar omkring $\frac{1}{3}$ av antalet vapenföra värnpliktiga. På grund av de korta utbildningstider, vilka föreslagits för olika kategorier av de till linjetjänst uttagna värnpliktiga, blir det nödvändigt

att i stor utsträckning fullständiga utbildningen även för värnpliktiga uttagna till linjetjänst. Detta gäller i första hand om befäls- och underbefälselever samt om de äldre årsklasserna inom beväringen, vilka sedan ett flertal år icke fullgjort någon militärtjänstgöring.

Militärutbildningen bedrivs naturligen även under krigsförhållanden lättast och fortast, om den kan förläggas till moderna kaserner med tillhörande skjutbanor och andra anläggningar. Etablissemanten för de bibehållna truppförbanden äro emellertid icke alls tillräckliga för detta ändamål, synnerligast icke, om det av en eller annan anledning blir nödvändigt att flytta vissa truppförbandsdepåer (jfr chefens för generalstaben skrivelse den 13 maj 1924 till ordföranden i riksdagens särskilda utskott). Det vore därför synnerligen fördelaktigt, att även de indragna truppförbandens etablissemant vid krigstillfälle stode till förfogande. I anledning härav böra de anordningar, vilka vidtagas beträffande de indragna truppförbandens etablissemant, vara sådana, att detta blir möjligt.»

Tyvärr äro förhållandena ute i världen ännu icke sådana, att vi kunna med lugn motse framtiden, utan vi måste hålla oss beredda att kunna kämpa för vår fred och vår frihet. Men vi kunna även på grundval av vårt medlemskap i Nationernas Förbund indragas i krigiska förvecklingar eller bliva förpliktigade att till förfogande utom landets gränser ställa större eller mindre delar av vår krigsmakt. Såsom av chefens för generalstaben ovan citerade uttalande framgår, utgör den armé, som vi framdeles kunna mobilisera, endast ett första uppbåd, vilket snarast måste förstärkas med nyuppsatta trupper av sådana värnpliktiga, som icke i fred erhållit utbildning eller otillfredsställande sådan. Även kravet på att kunna utfylla luckorna i det första uppbådet gör det nödvändigt att snarast kunna organisera, utrusta och utbilda ett andra och kanske ett tredje uppbåd. Har då staten avhänt sig de möjligheter till utbildning och organiserande av nya trupper, som föreligga genom tillgången på för ändamålet erforderliga etablissemant och övningsfält m. m., kan en nödvändig utökning av arméns krigsstyrka bliva avsevärt försvarad och försenad till allvarligt men för rikets försvar. Dylika etablissemant och övningsfält kunna icke stampas fram eller anskaffas lika fort som de kunna realiseras, vilket bör mana till de allra största betänkligheter mot att nu avhända staten något eller några av dessa etablissemant med övningsfält för andra ändamål än vartill de från början varit avsedda.

Det torde även böra framhållas, att de övertaliga etablissemantens överlåtande till civila institutioner i de flesta fall — enligt vad i pressen lämnade meddelanden giva vid handen — kommer att för omändringsarbeten m. m. medföra så betydande kostnader, att etablissemantens nuvarande värde kommer att reduceras till en obetydlighet. En försäljning torde likaledes kunna för staten innebära ett återbärande av endast en bråkdel av byggnadskostnaderna. Såsom av det ovanstående framgår, skulle å andra sidan byggnadernas underhåll m. m. för militärt bruk betinga endast obetydliga kostnader.

Såväl ur ekonomisk som militär synpunkt måste alltså de övertaliga etablissem-

mentens överlämnande till civila myndigheter eller försäljning anses innebära allvarliga olägenheter. Skulle mot all förmodan ett dylikt förfaringsätt komma till användning, synes det emellertid nödvändigt att vid etablissemmentens överlämnande utfärda bestämmelser därom, att erforderliga lokaler skola redan vid krigsfara återställas till arméns myndigheter ävensom att skjutbanor jämte viss övningsterräng bibehållas i orubbat skick. Den myndighet, som fått etablissemmentet överlämnat till sig, bör sålunda åläggas att underhålla de speciellt militära anläggningar, som alltjämt kunna erfordras, ävensom att underställa militär myndighet fråga om eventuella förändringar inom etablissemmentet.

Men hänsyn till å ena sidan de stora värden, som de övertaliga etablissemmenten i sitt nuvarande skick erbjuda, och å andra sidan de jämförelsevis små uppoffringar, som erfordras för bibehållandet av deras militära användbarhet, får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att de genom truppförbandsindragningarna övertaliga militära etablissemmenten icke må till civil myndighet överlåtas eller försälas, ävensom att anvisa för deras behållande i för sin ursprungliga uppgift användbart skick erforderliga medel, förslagsvis 100,000 kronor per år.

Stockholm den 18 januari 1928.

E. A. Enhörning.

I motionens syfte instämma:

Erik Forssberg.

Ad. Lindgren.

Edvard Lithander.
